

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Sacrorvm Ritvvm Et Caeremoniarvm

Vinitor, Gerlacus

Coloniae Agrippinae, 1656

Tertia pars defectibus circa Missam occurrentibus adhibet remedia titulis decem.

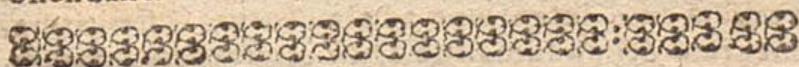
urn:nbn:de:hbz:466:1-9459

§. 9. Transfert librum semper apertum ab vna parte ad alteram clausumque casu aperit iterum dum delatus est aperit, præterquam in principio Missæ.

§. 10. Si facienda sit communio in fine Missæ, genuflectit à latere Epistolæ, & ea peragit suprâ de communione præscripta. Factâ communione vasculum ad abluendos digitos præparatum semper Celebranti porrigit, deinde reddito ei bireto, ambo recedunt.

§. 11. Ne Clerici, aut scholares vel nuditate sua (quemadmodum in ætate passim semiuestitos pueros scholares, in hac Prouincia videre est) vel laceris aut immundis vestibus, sacrificio diuino aliquid decoris detrahant: vel longo superpelliceo induti sint, aut saltem honestè palliati.

§. 12. In moribus & pietate Clerici inservitores, ita sint instituti, vt non solum ipsi nihil faciant, quod offendere virum religiosum possit: sed & illos qui fortè irreligiosè astabunt, aut quidquam quod Christianam dedeceat pietatem agent: tanquam Angeli Dei altissimi sine vilo rubore, cum omni grauitate ac reuerentia sui officij admoneant, diligentissimè tamen cauentes, ne dum aliorum offensiones corrigunt, ipsi grauius offendant.

PARS TERTIA

RUBRICARVM,

Quæ defectibus in Celebratione occurrentibus remedia adhibet, titulis decem.

TITVLVS I.

De defectibus in Celebratione Missarum occurrentibus, in genere.

SAcerdos celebraturus, omnem adhibeat diligentiam, ne deficiat aliquid ex requisitis ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum. Potest autem defectus contingere ex parte materiæ cōsecrādæ, & ex parte formæ adhibendæ, & ex parte ministri conficientis. Quidquid enim horum deficit, scilicet materia debita, forma cū intentione, &

ne, & Ordo Sacerdotalis in conficiente, nō conficitur Sacramentum. Et his existentibus, quibuscumq; alijs deficientibus, veritas adest Sacramenti. Alij verò sunt defectus, qui in Missæ Celebratione occurrentes, etsi veritatem Sacramenti non impediunt, possunt tamen aut cum peccato, aut scandalo contingere.

ANNOTATIONES.

Hæc Rubrica optimè diuidit defectus in Missa occurrentes in substantiales & accidentales. Accidentales multi esse possunt, neque ad certum numerum reduci valent, substantiales in tribus contingunt, vel in materia, vel in forma, vel in intentione & potestate Ministri; Nam secundum omnium ferè Doctorum sententiam ad Sacramenti Corporis & Sanguinis Domini Iesu Christi, sicuti & omnium Sacramentorum consecrationem, requiruntur essentialiter hæc tria, videlicet, Materia debita, forma quædam certa, & debitus Minister cum intentione; vno autem ex tribus deficiente, non conficitur Sacramentum; quia accedere debet verbum cum intentione ad elementum & fieri Sacramentum. Secundum illud apud omnes per vulgatum, S. Augustini testimonium.

S. Thomas 3.
pars. quæst.
60. art. 5. 6.
& 7.

S. August.
tract. 80. in
Iean.

TITVLVS II.

De defectibus materia.

Defectus ex parte materiæ possunt contingere, si quid desit ex ijs, quæ ad ipsam requiruntur. Requiritur enim, vt sit panis triticeus, & vinum de vite: & vt huiusmodi materia consecranda, in actu consecrationis sit coram Sacerdote.

ANNOTATIONES.

S. Thomas in
4. dist. 11. q.
2. art. 1.
Bonacina
disp 4. q. 2.
puncto 6.

Iuxta hanc Rubricam, aliosque Doctores; materia consecranda debet esse sacrificanti moraliter præsens, ideoque materia non consecratur, si non sit coram Sacerdote. sed à tergo, aut post interiectum parietem: aut sub

sub mappa, vel corporali latens, aut magno interuallo distans. Non tamen est necessarium, vt materia manibus teneatur aut sonus verborum ad eam perueniat, neque vt actu videatur; quia hostiæ in pixide clausa, in corporali tamen existente validè consecrantur, licet secundum Rubricas oporteat aperire pixidem in qua hostiæ consecrandæ sunt positæ, & cum fit oblatio, & cum verba consecrationis proferuntur.

*Egidius
Coninck q.
74. art. 2.
dub. 1.*

*Layman.
theol. moral.
lib 5. Tract.
4. cap 2. as-
sert 7.*

*VViggers de
Sacram. q.
74 art. 2.
dub. 1.*

TITVLVS III.

De defectu panis.

1. **S**i panis non sit triticeus, vel si triticeus, admixtus sit granis alterius generis in tanta quantitate, vt non maneat panis triticeus, vel sit alioqui corruptus; non conficitur Sacramentum.

2. Si sit confectus de aqua rosacea, vel alterius distillationis, dubium est an conficiatur.

3. Si cœperit corrumpi, sed non sit corruptus, similiter si non sit azymus, secundum morem Ecclesiæ Latinæ conficitur, sed conficiens, grauitèr peccat.

4. Si Celebrans ante consecrationem aduerterit Hostiam esse corruptam, aut non esse triticeam, remota illa Hostia, aliam ponat; & facta oblatione, saltem mente concepta, prosequatur ab eo loco, vbi desinit.

5. Si id aduerterit post Consecrationem, etiam post illius Hostiæ sumptionem, posita alia, faciat oblationem, vt supra, & à consecratione incipiat, scilicet ab illis verbis, *Qui pridè, quàm pateretur*, & illam priorem si non sumpsit,umat post sumptionem Corporis & Sanguinis, vel alij sumendam tradat, vel alicubi reuerenter conseruet Si autem sumpserat, nihilominusumat eam, quàm consecrauit: quia præceptum de perfectione Sa-

ne Sa-

Tit. I.

nō confi-
s, quibus
acramen-
Celebra-
nenti non
ato, aut

Missa oc-
cidenta-
nerum re-
nt, vel in
potestate
orum sen-
is Domini
im conse-
videlicet,
tus Mini-
efficiente,
re debet
eri Sacra-
algarum.

contin-
sam re-
iticeus,
conle-
Sacer-

materia
æfens,
ram Sa-
em: aut
sub

ne Sacramenti maioris est ponderis, quàm quò
à ieiunio sumatur.

6. Quod si hoc contingat post sumptionem
Sanguinis, apponi debet rursus novus panis, &
vinum cum aqua, & factâ prius oblatione, vt su-
pra, Sacerdos consecret, incipiendo ab illis ver-
bis, *Qui pridie*, ac statim sumat vtrumque, & pro-
sequatur Missam ne Sacramentum remaneat im-
perfectum, & vt debitus seruetur ordo.

7. Si Hostia consecrata dispereat, vel casu
liquo vt vento, aut miraculo, vel ab aliquo ani-
mali accepta, & nequeat reperiri; tunc altera con-
secratur, ab eo loco incipiendo, *Qui pridie*, quàm
patereat, facta eius prius oblatione, vt supra.

ANNOTATIONES.

§ 1. Panis debet esse triticeus, non tantum ex ne-
cessitate præcepti, sed etiam ex necessitate Sacramen-
ti, vt in aia materia facta consecratio irrita sit: ideo
que panis qui conficitur ex leguminibus, vt pisces, fabis
lentibus, & alijs similibus non est idonea materia, ad
consecrandum corpus Domini, sicut nec ille qui con-
ficitur ex fructibus arborum, vt ex amygdalis, casta-
neis, glandibus neque etiam iste qui fit ex hordeo, or-
riza, milio, auena, aut panico, sed is solus qui confici-
tur ex puro tritico, quia non dubitatur quin Christus
Dominus in pane triticeo hoc Sacramentum consecra-
rit: deinde accedunt figuræ & vaticinia in pane triti-
ceo fundata, aut sub eo præsignificancia hoc Sacra-
mentum: qui panes propositionis, qui coram Domi-
no in Altari seruabantur, & erant huius Sacramenti
figuræ, debebant parari ex simila, quæ est flos albi-
mæ farinæ tritici, & Prophetæ sub nomine frumenti
& tritici solent hoc Sacramentum prænuntiare. Acced-
dit denique quòd triticeus panis sit conuenientissi-
mus ad significandam huius Sacramenti efficaciam &
virtutem, quia efficacissimè nutrit & reficit homi-
nem.

§ 2. Panis confectus ex siligine harum regionum:
est materia dubia Sacramenti Corporis Christi; & pro-
inde in praxi nunquam in tali pane Sacramentum est
conficiendum.

§ 3. Pa-

§ 3. Panis confectus ex amido, siue ut alij loquuntur, ex amylo non est quoque legitima seu apta materia huius Sacramenti, quia licet amyllum ex tritico fiat, tamen triticum illud arte & longa in aquis maceratione soluitur in lacteum quendam humorem, & postea vehementi calore solis aut ignis exsicatur, sic ut perdat propriam rationem farinæ triticeæ, ut ex sapore, odore & alijs accidentibus facile colligitur, & consequenter aptitudinem, ut ex illo panis triticeus fiat.

§ 4. Panis triticeus debet esse coctus, per modum assationis, ut in furno, aut intra calidi ferrei laminas, aut simili modo: unde cruda pasta, vel etiam frixa, aut elixa in aquis butyro, lacte, oleo, aqua rosacea vel simili non elementari, liquore subacta & tosta, non est conueniens materia huius Sacramenti: quia tales pasta non sunt verè & propriè panis vsualis, sed aliud quoddam obsonij genus, quocumque nomine illud appelletur.

§ 5. Quando materia est verè dubia, tum non licet eam uti, sed potius à sacrificio est abstinendum, unde cumque illud dubium nascitur, siue ex permixtione eorum quibus constat, siue ex corruptione, quia panis substantialiter corruptus non est apta materia ad validam consecrationem.

§ 6. Licet congruentior sit vsus Ecclesiæ latinæ consecrantis panes azymos: eo præcipuè quod Christus Dominus in azymo creditur consecrasset, non tamen id pertinet ad necessitatem Sacramenti: sed ex necessitate præcepti, quisque Sacerdos propriæ Ecclesiæ consuetudinem sequi debet: ut non solum Latinus peccet, si in fermentato consecret: sed etiam Græcus si in azymo: quamdiu intra terminos suæ Ecclesiæ commoratur: ideoque in fermentato nunquam licet apud Latinos consecrare, etiam si urgeat necessitas alicuius in periculo mortis.

§ 7. Hostia rubea quâ litteras solemus sigillare admixta scilicet cinnabrio est materia dubia, & multorum iudicio inualida: quia per illam mixtionem alteratur notabiliter, & extrahitur à pane vsuali.

§ 8. Panis non debet esse notabiliter fractus, sed integer, magnitudinis decentis, bene rotundus, candidus, recens, à præseminibus & micis adherentibus accurratè expurgatus.

§ 9. Nomine hostiarum recentium tam maiorum ad Mis-

Bonac. disp.
4. quest. 2.
punct. 1. n. 7.

Viggers loco
citato.

Layman
Theol. moral.
lib. 5. tract. 4.
cap. 2. assert.

3.
Bonacina
disp. 4. q. 2.
punct. 1. n. 3

S. Thomas 3.
part. 9. 74.
art. 4.

Layman
lib. 5. tract.
4. cap. 2. as-

sert. 4.
Bonacina
disp. 4.
quest. 2.

punct. 1. n. 3.
Dinha. parte
7. tract. 12.
resol. 8.

Cardinal. de
Lugo de Sa-
cram. Eucha-
disp. 4.

sect. 1. n. 4.

Tir. III.
quàm qu
amptione
is panis,
one, vt
ab illis ve
que, & pro
maneat im
).
vel casua
aliquo ani
altera con
ridiè, quan
t supra.
atùm ex ne-
Sacramen-
ta sit: ideo
tpifis, fabis
materia, ad
lle qui con-
alis, casta-
hordeo, o-
qui confici-
in Christus
m consecro-
pane triu-
hoc Sacra-
am Domi-
acramenti
los albissi-
e frumenti
are. Acce-
nentissimi-
icaciam &
icit homi-
egionum:
sti; & pro-
ntum est
§ 3. Pa-

ad Missæ sacrificium, quam minorum ad populi communionem destinatarum non veniunt illæ intelligendæ, quæ toto anno in Sacristia asseruantur, vt quidam sentiunt, sed alternis saltem mensibus ex monasteriis vicinis, seu locis vbi conficiuntur hostiæ recentes, & iam tunc paratæ, oblato pretio sunt comparandæ.

§. 10. Quando maior hostia à Sacerdote haberi non potest, ex minoribus licet adhibere in Missa priuata & secreta, cum non inueniatur præceptum in contrarium, & quælibet parua quantitas, sensibilis possit esse materia huius Sacramenti, gratiusq; videtur esse Deo sic celebrare, quàm non celebrare, licet non sit festus dies, maximè si non sit periculum de scandalo, tunc enim id etiam urgente causa publicè fieri nihil vetaret.

§. 11. Conveniret à Sacerdotibus Clericis, aut religiosis hostias in Missa vsurpandas confici, vt omni errori præsertim periculo admixtionis liquoris vel grani alterius obuiaretur, & cum maiore nitore & reuerentia tractarentur. Passim enim venales satis incurie tractantur & sordidè, quod est indecens in materia tanti tamque puri Sacrificij. præsertim cum olim Sacerdotes legales, ad propositionis panes formandos, agros ipsi excolebant, seminabant, triturabant, molebant, pinsebant, Panes formabant & coquebant; erantque de simila mundissimâ, quamuis in illis panibus forma erat figura. Heu modo aliquibus in locis panes sub quibus est veritas, id est corpus Domini nostri Iesu Christi videlicet post consecrationem: pinunt, formant, & coquunt negligentes mulieres, ex quo multi & graues committuntur errores. Vnde cum Abbas quidam quadam die esset celebraturus Missam in quadam Ecclesia, & essent hostiæ nigerrimæ ait Campanario, de quo grano essent hostiæ illæ, respondente illo de auena, noluit celebrare valdè arguens illum; vnde vt hostiæ purissimè, sine vlla admixtione, nec non honestissimè fiant, hæc erunt singulariter obseruanda. Imprimis triticum, si fieri potest, magno studio granatim eligatur; electum in sacco mundo & de bono panno ad hoc opus tantùm factò ponatur, atque à famulo boni studij ad molendinum deferatur. Quo delato, famulus aliud frumentum in ipso molendino moli priùs faciat, vt illud vnde hostiæ fieri debent sine aliqua sorde moli postea valeat. Reportatâ farinâ Clerici antequam incipiant manus lauent, ipsamque cribrent. Deinde unus super tabulam mundissimam ipsam

*S. Thomas 3.
pari. 9. 73.
art. 1.
Bonacina
disp. 4. q. 2.
punct. 5. n. 1.*

*Novarinus
lib. 5. de agno
Eucharist.
cap. 68. &
seq.*

ipsam farinam aquâ conspergat, & manibus fortiter compingat atque maceret, postea in ferrum in quo coquantur ponat & coquat aduertens vt imago Sacra Crucifixi, & non alia tam maioribus quam minoribus sit impressa; nec non vt nitidè, ac studiosè fiant, easque forcipibus ad id tantum paratis, vel alio simili instrumento tondeat, obseruans præcipue quod in Rubrica Missalis habetur, vt fiat integræ & à fragmentis purgatæ.

§. 12. In conficiendis maioribus hostijs hoc maxime caueatur, ne tam magnæ fiant, vt vix ore Sacerdotis reuerenter consumi possint, sed tantæ, vt in eleuatione eiusdem inter digitos à populo commodissime videri possint.

§. 13. Quando factâ oblatione Hostiæ, quocumque ex casu noua apponenda est Hostia, tunc oblatio istius Hostiæ saltem mente est concipienda, neque tunc necesse est, eam eleuare ante oculos super Patenam, neque facere cum ea, vel super eam signum Crucis, vt fecit in oblatione Hostiæ: sed eam simpliciter deponat super Corporale.

§. 14. Si Hostia transformetur in cruentam carnem, seu in Sanguinem apparentem non debet sumi ab eo, cui sic apparet. Nec propter hoc Sacerdos efficitur legis transgressor. Consulendum tamen esset Sacerdoti, vt iteratò corpus, & Sanguinem consecraret, & sumeret, & si perseveret in tali specie ponendum cum reliquijs, sed occultetur penitus iuxta traditionem iuris, nec populo quomodolibet publicetur vel ostendatur ne seducetur, aut quaestuaris accursus causetur.

*Gauantur
Part. 3. Tit.
3. n. 4. lit. d.*

*S. Thomas 3o
partie q. 84.
art. 1. & 4.
sent. dist. 10.
art. 4.*

TITVLVS IV.

De defectu vini.

1. **S**I vinum sit factum penitus acerum, vel peius putridum, vel de vuis acerbis, seu non maturis expressum, vel ei admixtum tantum aquæ, vt vinum sit corruptum, non conficitur Sacramentum.

2. Si vinum cœperit acescere, vel corrumpi, vel fac-

vel fuerit aliquantum acre, vel mustum de vitis tunc expressum, vel non fuerit admixta aqua, vel fuerit admixta aqua rosacea, seu alterius distillationis; conficitur Sacramentum, sed conficiens grauer peccat.

3. Si celebrans ante consecrationem sanguinis, quamuis post consecrationem corporis, aduertat aut vinum, aut aquam, aut vtrumque non esse in calice, debet statim apponere vinum cum aqua, & facta oblatione vt supra, consecrare, incipiendo ab illis verbis, *Simili modo &c.*

4. Si post verba consecrationis aduertat vinum non fuisse positum, sed aquam; deposita aqua in aliquod vas, iterum vinum cum aqua ponat in Calice, & consecret, resumendo à verbis prædictis, *Simili modo &c.*

5. Si hoc aduertat post sumptionem Corporis, vel huiusmodi aquæ, apponat aliam Hostiam iterum consecrandam, & vinum cum aqua in Calice, offerat vtrumque, & consecret, & sumat; quamuis non sit ieiunus. Vel, si Missa celebretur in loco publico, vbi plures adsint, ad euitandum scandalum poterit apponere vinum cum aqua, & facta oblatione vt supra, consecrare, ac statim sumere, & prosequi cætera.

6. Si quis percipiat ante consecrationem, vel post consecrationem, totum vinum esse acetum, vel aliàs corruptum, idem seruetur quod supra, ac si deprehenderet non esse positum vinum, vel solam aquam fuisse appositam in Calice.

7. Si autem Celebrans ante consecrationem Calicis aduertat, non fuisse appositam aquam, statim ponit eam, & proferat verba consecrationis. Si id aduertat post consecrationem Calicis, nullo modo apponat, quia non est de necessitate Sacramenti,

8. Si materia quæ esset apponenda, ratione defectu

defectus vel panis, vel vini, non posset vlllo modo haberi; si id sit ante consecrationem Corporis, vltcrius procedi non debet: si post consecrationem Corporis, aut etiam vini, deprehenditur defectus alterius speciei, altera iam consecrata; tunc si nullo modo haberi possit, procedendum erit, & Missa absolueda, ita tamen, vt præmittantur verba & signa quæ pertinent ad speciem deficientem. Quod si expectando aliquamdiu haberi possit, expectandum erit, ne sacrificium maneat imperfectum.

ANNOTATIONES.

§ 1. Materia Sanguinis D.N. Iesu Christi, sine qua confici non potest, est vinum naturale de vite sicuti constat ex perpetua Ecclesiæ praxi quæ Dominum Saluatorem vino in huius Sacramenti institutione vsum esse semper docuit, cum ipse dixerit: Non bibam amodo de hoc genimine vitis vsque in diem illum. Quo in loco Chrysostronus, de genimine inquit, vitis, quæ certè vinum non aquam produxit. Quapropter liquores ex granis, facibus vini, aut cereuisiæ, vi ignis elicit aut ex pitis, pomis, vel fructibus alijs, quam vuis expressi; item ex aqua & melle decocti, non est materia apta aut sufficiens Sanguinis Domini. Acetum quoque, tametsi ex vino factum fuerit, non est materia Sanguinis, quia non est vinum, sed vini corruptela. Agresta siue liquor ex vuis immaturis expressus, non est sufficiens materia, quia nondum est vinum.

S. Thom. 3a
part. 9. 74.
art. 5.

Catechismus
Rom. part. 2.
c. 4 n. 14.

§ 2. Vinum illud seu potius liquor ex vuis secundo aut tertio compressis, magna aquæ copia superinfusa, & vocari solet lora, non est materia consecrationis; quia tametsi aliquem præ se ferat saporem & odorem vini, tamen ob nimiam aquam & paucitatem substantiæ vini, quæ in talibus vuis superesse potest, nullo modo credibile est habere speciem vini, sed esse, vel naturæ aqueæ, aut alicuius tertiæ substantiæ.

VViggers 3.
part. 9. 74.
art. 5. n. 41.

§ 3. Vinum melle aromatibus in magna quantitate conditum & decoctum, non est etiam sufficiens materia calicis; quia cum tali permixtione & decoctione deperditur vini substantia, modica tamen permixtio non impediret validitatem consecrationis; nullo

VViggers 3.
part. 9. 74.
art. 5. n. 41.

tamen

S. Thomas 3. part. 9. 74. art. 5. ad 3. Layman lib. 3. tract. 4. cap. 2. n. 6. Sa verbo M. ssan. 3. Vigers 3. part. 9. 74. art. 5. n. 40. S. Thomas 3. part. 9. 74. art. 5. ad 3. Layman lib. 3. tract. 4. cap. 2. n. 6. tamen modo facienda est propter Sacramenti reuerentiam, & Domini Sanguinis puritatem.

§. Vva non est materia valida consecrationis Sanguinis, neque liquor in vuis adhuc contentus; quia non est simpliciter vinum.

§. 4. Vinum congelatum tamen si non licite, valide tamen consecratur, si per gelu non amisit naturam vini; quod in tenuioribus vinis post aliquam diuturnam constrictionem solet aliquando accidere. Ideoque grauissimè peccaret qui vinum congelatum attemptaret consecrare, priusquam esset liquefactum.

§. 6. Mustum de vuis recenter expressum: adeoque valde impurum valide quidem consecratur, sed non decenter, ac licite. Nam licet et mustum substantiam vini habeat, est tamen imperfectum, & non satis decoctum, ac defecatum, quæ accidentalis imperfectio, & facis admixtio dedecet tanti Sacramenti dignitatem. Ideoque grauis & mortalis irreuerentia esset extra necessitatem in musto consecrare. Quamobrem si in aliqua Ecclesia consuetudo sit vt vuarum primitiæ in calicem expressæ, certo anni die consecrentur, eam corrigendam & tollendam esse rectissimè monet *Sacrez. d. sp. 45 S. 1.*

§. 7. Zapa, seu defrutum id est mustum vsque ad diem idiam seu tertiam partem decoctum, non est valida materia huius Sacramenti, quia non est vinum, nec potus, sed potius cibus.

§. 8. Valida & licita est consecratio in vino siue albo siue rubro, cum vtrumque habeatur, & sit vinum de vite: propter Purificatoria tamen, & alia lintea, quæ subinde de casu vino asperguntur, & maculas inde concipiunt, quæ nulla amplius arte elui possunt, albo vti decentius & consultius est.

§. 9. In hisce partibus celebrare cum vino Hispanico valde periculosum est, quia vix quis certus esse potest; illud vinum quod hic pro Hispanico venditur, esse vinum ex vitis fructu expressum, experientia enim docet, liquorem ex aqua vel vino simplici & melle confectum, quem mulsum appellare solemus, pro vino Hispanico passim à mercatoribus diuendi.

Concil. Trid. sess. 22. c. 7. §. 10. Vino modicum aquæ à Sacerdote in Altari misceri debet non ob necessitatem Sacramenti, sed præcepti tantum Ecclesiastici, sub mortali peccato obligantis, tum quod Christum Dominum ita fecisse credatur, tum etiam quia ex latere eius aqua simul

cum

menti reue-
n.

rationis San-
ctus; quia

icitè, valde
naturam vi-
uam diutur-
idere. Ideo
gelatum at-
et factum.

am: adeoque
ur, sed non

stantiam ve-
n fatis deco-

perfectio, &
dignitatem.

a esset extra
nobrem si in

primitiæ in-
centur, eam

monet Saa-

usque ad di-
on est valida

vinum, nec

vinum siue al-
& sit vinum

ia lintea, quæ
maculas inde

possunt, albo

vinum Hispani-
is certus esse

co venditur,
orientia enim

olici & melle
mus, pro vi-

endi.

ote in Altari
amenti. sed

itali peccato
am ita fecisse
is aqua simul

cum

sum Sanguine exierit. Quod Sacramentum hac mix-
tione recolitur; & cum in Apocalypsi B. Ioannis, aquæ
dicantur populi, etiam ipsius populi fidelis cum ca-
pite Christo, vno representatur. Sed aduertendum
quod parum aquæ admiscendum quia si maior pars
aquæ quàm vini admisceatur, aqua convertit in se vi-
num, & sic non erit consecratio. Si æqualis pars sit a-
quæ & vini, idem erit periculum, vel ita aqua vinum
extenuabit, vt speciem amittat: apponenda ergo aqua
in minima quantitate, præsertim in his partibus vbi
vina sunt debiliora, & plus est periculi corruptionis
vini, quod maximè vitandum est: aqua autem in qua-
cunque parua quantitate adhibeatur, sufficit ad sacras
significationes, quarum gratia admisceatur.

TITVLVS V.

De defectibus forma.

1. **D**efectus ex parte formæ possunt contingere, si aliquid desit ex ijs quæ ad integritatem verborum in ipsa consecratione requiruntur. Verba autem consecrationis, quæ sunt forma huius Sacramenti, sunt hæc: *Hoc est enim Corpus meum. Et, Hic est enim calix Sanguinis mei, novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.*

Si quis autem aliquid diminueret, vel immutaret de forma consecrationis Corporis & Sanguinis, & in ipsa verborum immutatione verba idem non significarent, non conficeret Sacramentum. Si verò aliquid adderet quod significationem non mutaret, conficeret quidem, sed gravissimè peccaret.

2. Si celebrans non recorderetur se dixisse ea quæ in consecratione communiter dicuntur, non debet propterea turbari. Si tamen certò ei constet, se omisisse aliquid eorum quæ sunt de necessitate

cessitate Sacramenti, id est, formam consecrationis, seu partem, resumat ipsam formam, & cetera prosequatur per ordinem. Si verò valde probabiliter dubitat, se aliquid essentialia omisisse iteret formam, saltem sub tacita conditione. Si autem non sunt de necessitate Sacramenti, non resumat, sed procedat ulterius.

ANNOTATIONES.

Viggers 3. part. quast. 74. art. 1. 2. & 3.

§. 1. Defectu formæ Sacramentum est nullum, primo si literæ aliqua mutantur variantes sensum, quod facile fit in initialibus, uti si quis diceret in nomine matris, milij &c. Secundo si magna fiat interruptio verborum, ita ut moraliter non videantur coherere. Tertio si quis diceret hic (Aduerbialiter) et corpus meum, si verò poneretur masculinum pro neutro valeret, etsi non esset secundum grammaticam. Quarto si quis diceret hoc corpus est meum, aut hic Sanguis est meus, vel ecce corpus meum, ecce Sanguis meus, siue hoc sit vel hoc sit corpus meum, ratio omnium est quia non manet idem sensus, atque fit mutatio substantialis.

§. 2. Forma valet, etsi non liceat, Primò si omittat vocem non essentialiam uti enim quia particula enim non est de essentia formæ sed tantum de præcepto: ideoque si eam quis omittat peccaret mortaliter. Secundo si Formæ quid adderetur. Tertio si formam tantum transponeretur, veluti hoc meum est corpus. Quarto si verba quis corrumpere, atque ex præcipitania vel balbutiè diceret hoc est corpus meum. Quinto si interruptio fiat parua.

S. Thomæ 3. pars. q. 78. art. 5. Layman. lib. 5. tract. 4. c. 3. assert. 3. Viggers q. 78. art. 1.

§. 3. In Sacrificio Missæ, formæ debent proferri in sacerdote ut induente ac sustinente personam dicentis illa, non quidem in persona sua propria, sed quatenus ibi induit & sustinet personam Christi, non secus ac si Christus ibi loqueretur per os Sacerdotis. Ideoque omnia verba Canonis, incipiendo, à verbis *Qui pridie &c.* usque ad *Vnde memores &c.* dicuntur à Sacerdote historicè, seu recitatiuè, sola autem verba, quæ utriusque formæ essentialia sunt, videlicet, *Hoc est corpus meum*; *Hic est Calix Sanguinis mei*, dicuntur non tantum materialiter & recitatiuè; sed etiam formaliter, significatiuè & assertatiuè.

§. 4. In forma Sanguinis omnia verba sunt de integritate & necessitate præcepti, sed ad assentiam Sacramenti sufficiunt hæc sola verba. *Hoc est Calix Sanguinis mei* sed non licet alia eiusdem formæ quæ sunt in usu Ecclesiæ omittere sine graui sacrilegio, tum quia Ecclesiæ vult illa adhiberi, tum quia oportet tutissima ratione consecrare, adhibendo scilicet etiam reliqua verba eodem modo, intentionemque habendo eo modo, & per ea verba consecrandi quibus Christus instituit, & Ecclesiæ intendit, tum etiam quia *D. Thomas 3. p. quæst. 78. art. 4.* alijque multi volunt omnia verba notata in Missali esse, de essentia formæ.

§. 5. Quando dubium oritur, & non tantum inanis scrupulus (is enim reiici debet) an forma fuerit legitima, vel an legitime & integre prolata tunc etiam si speculatiue probabile sit formam esse legitimam, in praxi tamen iteranda erit sub conditione, quia tutius eligendum.

§. 6. Peccat qui verba formæ corrupte, inarticulare, aut indeuote pronuntiat.

§. 7. Omnia verba supra in Rubricis posita, & in Missali præscripta debent exprimi necessario necessitate præcepti, nec potest vllum sine peccato prætermitti.

§. 8. Si contingat defectus essentialis in forma, vel in materia, vel in vtraque, nempe cum mutatione sensus verborum consecrationis, iteranda est consecratio, vt perficiatur Sacrificium: & si contingat id cognosci post sumptionem corporis, vel speciei non rite consecratæ, iteranda est item talis consecratio apposita materiæ quæ non fuit consecrata, iuxta Rubric. sup. tit. 4. num. 5 & tit. 3. num. 6. quia eadem est ratio in præ materia, & materiæ sine forma. Imò etiam, si id contingat fieri ex malitia ministri mutantis formam, vel non habentis intentionem, nihilominus debet post sumptionem supplere defectum, pœnitendo de priori culpa quam commisit, & reuerenter supplendo. Quod si defectus accidat in vtrâque specie, & iam vtramque sumpsit, non est quod suppleat; quia Sacrificium nullum est: præceptum de faciendo vero Sacrificio, & eo casu nullum est, neque de supplendo quod non est inceptum, neque ex parte, & obligat tunc aliud præceptum de non sacrificando fracto ieiunio.

Layman 13.
3. tract.
cap. 3. assert.
2.

Sa. verbo
Missu.

Sa. verbo
Missu.

Viggers 3.
part. 9. 78.
art. 1.

Suarez. 3.
diss. 85. sect.

Gavantus
part. 3. tit. 5.

TITVLVS VI.

De defectu ministri.

Defectus ex parte Ministri, possunt contingere quo ad ea quæ in ipso requiruntur. Hæc autem sunt: In primis intentio, deinde dispositio animæ, dispositio corporalis, dispositio vestimentorum, dispositio in ministerio ipso, quo ad ea quæ in ipso possunt occurrere.

ANNOTATIONES.

Ex supradicta Rubrica constat, quod ex parte ministri consecrantis Corpus & Sanguinem Domini nostri Iesu Christi requirantur quinque, videlicet, intentio ipsius ministri, animæ, corporis, & vestimentorum dispositio, tum dispositio in ministerio quo ad occurrentia. Defectus circa intentionem est essentialis, circa reliqua verò est accidentalis tantum.

TITVLVS VII.

De effectu intentionis.

1. **S**I quis non intendit conficere, sed delusoriè aliquid agere. Si aliquæ Hostiæ ex oblivione remaneant in Altari, vel aliqua pars vini, vel aliqua Hostia lateat, cum non intendat consecrare nisi quas videt. Item si quis habeat coram se undecim Hostias, & intendat consecrare solum decem, non determinans quas decem intendit: in his casibus non consecrat, quia requiritur intentio. Secus si putans quidem esse decem, tamen omnes voluit consecrare, quas coram se habebat: tunc enim omnes erunt consecratae; atque ideo quilibet Sacerdos talem semper intentionem habere deberet, scilicet consecrandi eas omnes, quas ante se ad consecrandum positas haber.

Si

2. Si Sacerdos putans se tenere vnam Hostiam, post consecrationem inuenit fuisse duas simul iunctas, in sumptione sumat simul vtramque. Quod si deprehendat post sumptionem Corporis & Sanguinis, aut etiam post abluionem, reliquias aliquas relictas consecratas, eas sumat, siue paruae sint, siue magnae, quia ad idem sacrificium spectant.

3. Si verò relictæ sit Hostia integra consecrata, eam in tabernaculo cum alijs reponat: si hoc fieri nequit, sequenti Sacerdoti ibi celebraturo, in Altari supra Corporale decenter opertam, sumendam vnà cum altera, quam est consecraturus, relinquat: vel si neutram horum fieri possit, in ipso calice seu patena decenter conseruet, quousque vel in tabernaculo reponatur, vel ab altero sumatur: quod si non habeat quomodo honestè conseruetur, potest eam ipsemet sumere.

4. Si intentio non sit actualis in ipsa consecratione propter euagationem mentis: sed virtualis, cum accedens ad Altare intendat facere quod facit Ecclesia, conficitur Sacramentum, etsi curare debet Sacerdos, vt etiam actualem intentionem adhibeat,

ANNOTATIONES:

§. 1. Cùm ea quæ in Sacramentis geruntur diuersimodè & propter diuersa possunt agi, requiritur tam de necessitate Sacramenti quàm præcepti in Sacramentorum administratione certa intentio ministrantis, non quidem faciendi illas externas actiones, tanquam merè phisicas actiones, sed requiritur intentio faciendi illas tanquam Sacramentum, idque vel sub illo conceptu aut sub alio qui hunc includit: vt intendendo facere quod Christus instituit, vel quod Ecclesia facit & seruat, vel quod Christiani faciunt.

S. Thomas 3. part. quæst. 64. art. 8. Concil. Trid. sess. 7. de Sacram. in genere can. 11. VViggers de Sacram. 9. 64. art. 8. §. n. 54.

§. 2. Intentio Ministri in conficiendo & conferendo Sacramento diuiditur communiter à Doctoribus in actualem, virtualem, & habitualem.

§. 3. Intentio actualis in hoc consistit, vt Minister

S. Thomas

Idem utato. Sacramenti eo temporis pronuntiatus forma sibi præ-
Layman. lib. sens actu eliciat voluntatem faciendi sacramentum
5. tract. 1. sicut Christus instituit & Romana Ecclesia facit & servat.
pap 5 n. 11. §. 4. Virtualis est, quando quis initio actionis cum
3. Thomas se incipit applicare ad iaciendum Sacramentum pro-
loco citato. posuit & voluit facere Sacramentum sicut Christus in-
Wiggers de stituit & Ecclesia facit ac servat, & ex vi illius volun-
Sacram q. tatis, & rationis, & mentis compos applicat se ad illud
6. 1. art. 8. agendum, atque in actione progreditur, sed tamen di-
u. 52. strahitur mente, sic ut non advertat quid agat, dum
 profert verba formalia; ut v. g. si sacerdos dum se indu-
 it habeat animum consecrandi & offerendi Sacrifi-
 cium sicut Christus instituit, & vi illius voluntatis ac-
 cingat se operi, postea tamen mente distrahitur, & in-
 terim facit omnia necessaria ad Sacrificium; dicitur is
 habuisse intentionem virtuales consecrandi & offe-
 rendi Sacrificium si in ipso actu consecrationis dum
 profert formam, nullam intentionem habuerit.

Suaraz disp.

13. sect. 3.

Wiggers de

Sacram q.

52 art. 4. n.

5. & 61.

Layman. loc.

68.

Layman. lib.

5. n. 11.

§. 5. Habitualis est quædam dispositio & prompti-
 tudo animi, quæ quis est inclinatus & dispositus ad al-
 iquid faciendum, absque tamen actu, qui vel simul
 existat, aut eam actualiter causet, quamvis antea actus
 aliqui processerint, unde illa inclinatio siue prompti-
 tudo nata sit quæ intentio non est sufficiens ad Sacra-
 mentum perficiendum, sed ad minus requiritur vir-
 tualis, estque hæc sufficiens; Nam si semper require-
 tur actualis omnia plena forent serupulis, mens enim
 hominis adeo lubrica est, ut cogitationem diu in vane
 tenere non possit. Actualis igitur optima, decentissima
 & diligenti studio curanda est, licet absolute nec-
 cessaria non sit ad Sacramenti validitatem; Virtualis
 sufficiens, habitualis autem insufficientis.

§. 6. Solet quoque ab aliquibus intentio diuidi
 hoc modo, primò in conditionatam & absolutam,
 quæ semper requiritur ad Sacramenti valorem, mini-
 me verò conditionata. Deinde intentio absoluta diui-
 ditur in actualem, virtuales, & habituales seu inter-
 pretatiuam. Eodemque recidit, si intentio diuidatur
 in formalem & interpretatiuam; formalis autem
 subdividatur in actualem & virtuales. Vtraque vero,
 tam actualis, quàm virtualis, denuò diuidatur in ex-
 plicitam & implicitam: Intentio implicita est, quæ
 in administratione seu consecratione Sacramentorum
 procedit secundum generalem & confusam rationem
 ut v. g. volo consecrando facere quod in Ecclesia Ca-
 tholica

tholica fieri solet. Explicite dicitur intentio quæ secundum specificam rationem procedit, vt volo conficere Sacramentum corporis Christi &c.

§. 7. Quando Sacerdos dubitat, an habuerit intentionem consecrandi actualem, aut virtualem debet repetere verba consecrationis cum intentione consecrandi, ratio est quia defectus intentionis est substantialis, sed in hac materia non oportet scrupulosum esse; ne via dæmoni aperiatur.

§. 8. Sacerdos nouiter ordinatus cum Episcopo in Missarum solemnibus concelebrans, seruare debet generalem intentionem proferendi verba consecrationis secundum voluntatem Ecclesiæ, quia non desunt qui existimant illos verba consecrationis non proferre formaliter, & cum intentione consecrandi, sed tantum recitatiuè & materialiter in signum potestatis sibi concessæ.

§. 9. si Sacerdos ad Altare deferat plures Hostias cum intentione eas consecrandi, aut si antequam ad Sacrificandum Sacristiam egrediatur, de consecrandis hostijs in Altari positæ, vel ante Offertorium ipsi apponendis admoneatur, easdemque consecrare proponat, postea verò dum consecrat recordatur seu attendat tantum ad illam quam manibus tenet omnes nihilominus erunt consecratæ, quia quamuis non habeat intentionem actualem eas consecrandi, habet tamen virtualem manantem ex actuali, quam habuit consecrandi, quando illas accepit consecrandas. Quod tamen intelligendum est si in Corporali sint positæ, quia si ex obliuione intra Altare alicubi essent relictæ, aut si quis Sacerdote inscio, seu minimè aduertente hostias consecradas super Altari, vel etiã Corporali ponat eas non consecrabitur, quia ne virtualiter quidem censetur intentio Sacerdotis se ad illas extendere.

§. 10. Si contingat hostias non consecratis cum hostijs consecratis confundi, seu misceri; potest ac debet totus cumulus ad Altare deferri, vt Sacerdos intendat consecrare illas tantum, quæ non sunt consecratæ.

§. 11. Quod attinet ad consecrationem calicis, solet intentio Sacerdotis sic semper intelligi, vt non intendat consecrare vinum quod forsitan deforis adhæret Calici, vnde si quæ guttæ in pede calicis, vel alibi foris hæreant non erunt consecratæ, nisi Sacerdos expressè non sine sacrilegio, eas consecrare velit: Verisimilius quoque est neque guttas consecrari, quæ intra Calicem

Bonar. de
Sacr. Euchar.
disp. 4. q. ult.
p. 10. n.
14.

Sylu. 3.
part. 9. 8.
ars. 2.

Nauartus
in manuali
cap. 25. n. 91.
Layman
theol. moral.
lib. 5. tract. 4.
cap. 2. n. 14.
Wiggers de
Sacram. q.
74. art. 2.
dub. 1.

Layman lo-
co cit. n. 12.

Egidius
Coninck q.

74. art. 2. *siue in interiore Calicis superficie à reliquo vino se-*
dub. 3. n. 43. paratæ hærent. Nam hæc videtur esse communis &
 optima Ecclesiæ intentio, consecrandi omnem liquo-
 rem consecrabilem, qui per modum vnius continui
 in calice continetur.

Cavantis
part. 5. tit. 7.
num. 1.

§. 12. Si quis delusoriè profert verba consecratio-
 nis, non intendens conficere, enormissimum patrat
 Sacrilegium; & si fictionis poeniteat ante sumptio-
 nem potest resumere formam, non ex vi præcepti per-
 ficiendi Sacrificium, quod nondum inceptum est; sed
 vi præcepti non fingendi falsum in hoc ministerio, &
 consequenter non perseverandi in fictione, nec su-
 mendî potum & cibum per modum Sacramenti, quod
 non est, nec dandi alijs occasionem adorandi merum
 panem & vinum, post sumptionem verò ficti Sacra-
 menti seruetur, quod dictum est suprâ ex Suarez tit. 5 §. 8.

TITVLVS VIII.

De defectibus dispositionis animæ.

1. **S**I quis suspensus, excommunicatus, degra-
 datus, irregularis, vel aliàs Canonicè impe-
 ditus, celebret: conficit quidem Sacramentum,
 sed grauissimè peccat, tam propter communitio-
 nem quam indignè sumit, quam propter execu-
 tionem Ordinum, quæ sibi erat interdicta.

2. Si quis habens copiam Confessoris celebret
 in peccato mortali, grauiter peccat.

3. Si quis autem in casu necessitatis non ha-
 bens copiam Confessoris, in peccato mortali abs-
 que contritione celebret, grauiter peccat. Secus
 si conteratur; debet tamen cum primùm poterit,
 confiteri.

4. Si in ipsa celebratione Missæ Sacerdos re-
 corderur se esse in peccato mortali, conteratur
 cum proposito confitendi, & satisfaciendi.

5. Si recorderur se esse excommunicatum, vel
 suspensum; similiter conteratur cum proposito
 petendi absolutionem. Ante consecrationem au-
 tem

rem in supradictis casibus, si non timetur scandalum, debet Missam incepram deserere.

ANNOTATIONES.

§ 1. Si quis canonicè impeditus celebret, iuxta Rubricam superius n. 1. postam, conficit quidem Sacramentum, sed gravissimè peccat. Et valor ille Missæ, qui est ex parte precum Ecclesiæ, omnino perditur, quia Ecclesia non intendit orare nomine suo, ore præcisorum ab ea per excommunicationem notoriam. Quod si imminet mortis, infamiæ, aut scandali periculum poterunt prædicti cum contritione celebrare.

§ 2. Certissimum est tam Sacerdotem, quàm alium quemcumque, qui sibi conscius est peccati mortalis, teneri ex præcepto Ecclesiæ præmittere Confessionem Sacramentalem antequam ad communionem Sacram accedat, vti patet ex Concilio Tridentino ita loquente: *Ecclesiastica autem consuetudo declarat eam probationem necessariam esse ut nullus sibi conscius mortalis peccati quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa Sacramentali Confessione ad Sacram Eucharistiam accedere debeat, & tum addit: quod à Christianis omnibus etiam ab ipsis Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare hæc Sancta Synodus perpetuò servandum decrevit modo non desit illis copia confessorii.* Ex quo colligitur quod Sacerdos conscius sibi peccati mortalis numquam sine prævia confessione possit celebrare, nisi concurrentibus duabus his circumstantiis, cum scilicet vrget necessitas celebrandi, & deest copia Confessarij. Sed præcipua difficultas est, quando censetur deesse copia Confessarij, & quanta debeat esse necessitas Celebrandi. Quæ quidem res non potest certâ regulâ omninò mathematicè describi, sed attentis circumstantiis prudentum iudicio est determinanda, communiter tamen tradunt Doctores, quod censenda sit vixens necessitas vt absque prævia Confessione, præmissâ solâ contritione, Sacerdos celebrare possit. I. Vt morituro viaticum prabeatur, si alia hostia consecrata desit. II. Si Sacerdos ex proprio suo officio teneatur celebrare, nec adfit alius, qui pro ipso faciat & Sacrificium sine gravi infamia vel populi scandalo omitti non possit. III. Si Sacerdos post consecrationem recorderetur peccati mortalis debet elicita contritione, Sacrificium proficere. Si autem ante consecrationem mortale peccatum

S. Thom. 3.
part. 9. 28.
art. 7. ad 3.
Azor. lib.
10. c. 31. q. 6

Concil. Trid.
sess. 13. de
Sanct. Euchar. Sacram.
cap. 7. c.
can. 13.

Layman.
theol. moral.
lib. 5. tract.
4. ca. 6. n. 5.
Nauarr. in
Manual. c.
25. n. 76.

Suarez disp.
66. sect. 4.
Agidius
Coninch. q.
80. art. 4.
dub. 1.

committat vel ante commissi memoria incidat, videtur esse obligatus ad confitendum, si commode, & si ne vlla nota infamiae possit, praesertim Canone nondum coepto Quod ad alterum attinet; Copia Confessarij tunc non habetur, si vel nullus Sacerdos adfit approbatus & expositus; ad absentem autem sine magna difficultate spectatis circumstantijs personae & itineris accessus esse nequeat; vel si adfit quidem Confessarius iurisdictione praeditus, cui tamen poenitens sine interprete aut periculo grauis iacturae vel scandali confiteri non possit.

Bayman. lib.
3. Tract. 4.
cap. 6. n. 7.
VViggers q.
8. art. 5. dub.
5. Coninc.
q. 8. art. 4.
dub. 2.

§. 3. Ne vero Sacrificaturi habentes conscientiam peccati mortalis, passim praetextu necessitatis, & inopia Confessarij, non instruta Sacra confessione, sed illicita tantum contritione celebrent, praecipit Tridentina synodus *sess. 3. cap. 7. vt Sacerdos, si necessitate urgente absque praua confessione celebrauit, quamprimum postea confiteatur.* Intra quod tempus vero confiteri oporteat, vt quamprimum quis dicatur confiteri, aliqui putant quod mox debeat confiteri quando habet copiam Confessarij, alij vero putant sufficere si saltem intra triiduum fiat, sed hoc certum quod confessio necessario requiratur antequam iterum celebret.

Piana part.
6. tract. 6.
cap. 33.

§. 4. Peccata mortalia dubia sunt necessario confitenda siue dubium sit de substantia actionis, an fuerit facta, siue an fuerit mortalis, siue an fuerit iam illud peccatum in confessione dictum. Vnde Sacerdos ante celebrationem si dubitet, an consenserit morosa delectationi, tenetur confiteri de tali peccato dubio, nec potest conscientiam deponere in tali casu, non adesse obligationem illud confitendi.

TITVLVS IX.

De defectibus dispositionis corporis.

1. Siquis non est ieiunus post mediam noctem, etiam post sumptionem solius aquae, vel alterius potus, aut cibi, per modum etiam medicinae, & in quantumcumque parua quantitate, non potest communicare nec celebrare.

2. Si autem ante mediam noctem cibum aut potum sumpserit, etiam si postmodum non dormierit, nec sit digestus non peccat; sed ob perturbationem mentis, ex qua deuotio tollitur, consulitur aliquando abstinendum.

3. Si reliquæ cibi remanentes in ore transglutiantur, non impediunt Communionem, cum non transglutiantur per modum cibi, sed per modum salivæ Idem dicendum, si lauando os, deglutiatur stilla aquæ præter intentionem.

4. Si plures Missas in vna die celebret, vt in Natiuitate Domini in vnaquaque Missa abluat digitos in aliquo vase mundo, & in vltima tantum percipiat purificationem.

5. Si præcesserit pollutio nocturna, quæ causata fuerit ex præcedenti cogitatione quæ sit peccatum mortale, vel euenerit propter nimiam crapulam, abstinendum est à Communione & celebratione, nisi aliud Confessario videatur. Si dubium est, an in præcedenti cogitatione fuerit peccatum mortale, consulitur abstinendum extra tamen casum necessitatis. Si autem certum est, non fuisse in illa cogitatione peccatum mortale, vel nullam fuisse cogitationem, sed euenisse ex naturali causa, aut ex diabolica illusionem, potest communicare & celebrare; nisi ex illa corporis commotione tanta euenerit perturbatio mentis, vt abstinendum videatur.

ANNOTATIONES.

§. 1. Præceptum est Ecclesiæ, vt quicumque velit Celebrare aut communicare ieiunus sit ieiunio naturali, hoc est sine omni cibo & potu à media nocte vsque ad communionem, vt ne quidem per modum medicinæ quicquam sumpserit.

S. Thomas 2. 2. art. 8. ad 4.

§. 2. Si contingat in ablutione oris medicum aliquid aquæ commisceri salivæ, & per modum salivæ degluti per hoc non violatur ieiunium naturæ; etiam si in saliuam non sit conuersa, non enim de conuersione illa potest facile constare. Satis enim est, quod ita salivæ permixta, vt non possit separari, & per modum vnius traiciatur.

S. Thomas 2. part. quest. 80. art. 8. ad 4. Nauarr. cap. 21. n. 550

§. 3. Qui gustat aliquid iurulenti siue liquidi solum vt percipiat saporem, & expuit non impedit, etiam si quid relinqui censeatur in palato quod per modum salivæ deglutiatur.

Lagman lib. 5. Tract. 6. cap. 6.

16

§. 4. Qui

VIII.
cidat, vide
node, & si
anone non.
pia Confes-
os adfit ap-
n sine mag-
fonæ & ita
idem Con-
n poenitens
vel scanda-
nscientiam
tis, & ino-
tione, sed e-
pit Triden-
itate vrgenti-
mum postea
ti oporteat,
qui putant
et copiam
intra tri-
necessario
ario confes-
sionem, an fuerit
iam illud
erdos ante
horosa de-
no dubio,
asu, non
is.
noctem,
2, vel al-
medici-
ate, non
bum aut
on dor-
ob per-
ollitur,
2. 50

Coninck qu. 80 art. 8. §. 4. Qui casu aut incogitanter trahit aliquid reliquiarum in dentibus ex cibo cœnæ præcedentis: relictarum, non censetur ieiunium frangere: sed si

Diana resol. moral. tract. 4. resol. 37. sponte, & voluntarie deglutiantur impediunt summptionem Eucharistiæ, quia cum de industria deglutiantur non sumuntur per modum cibi.

Syluester verb. Eucha. 3 quæst. 6. §. 5. Si quis aromata aut saccarum in ore tenet ut paulatim emolliatur & trahatur, idque duret post noctis medium censetur ille violasse ieiunium naturæ. Vnde si quis indormiret cum saccharo in ore, de quo dubitat an ante mediam noctem totum deglutierit, non poterit sequenti die celebrare, aut communicare.

S. Thomas n. 4. dist. 8. q. 1. §. ad 4. resp. ad 1. quæstionc. Viggers de Sacram. Eucha. q. 30. art. 8. n. 37. §. 6. Siquis deglutiat sanguinem aut aliquem alium humorem à capite in os descendentem ieiunus censi debet, quidquid ab intrinseco prouenit, nec ore ab intrinseco sumitur, non verè comeditur nec soluit ieiunium naturæ; neque proinde impedit per se summptionem Sacramenti Eucharistiæ.

Henriq. li. 8. c. 50. Sa. ver. Euchar. n. 2. spectetur. §. 7. Sunt aliqui casus quibus licitum est Eucharistiam sumi à non ieiunio.

S. Thomas 83. ar. 6. ad 2. Primus, à non ieiunio Eucharistia sumi potest propter necessitatem sumentis, ut si quis sit periculose infirmus, & sit periculum mortis si sequens dies expectetur.

Sa. verbo Eucharistia. Secundus, ob integritatem sacrificij, ut si Sacerdos loco vini aquam in calicem infuderit, & id demum aduertat post aquæ summptionem, quo casu tenebitur de nouo consecrare vinum, illudque consecratum sumere, aut, si Sacerdos aliquis post consecrationem moriatur, vel deficiat neque sit Sacerdos alius ieiunus ad perficiendum sacrificium poterit non ieiunus missam inchoatam complere. Similiter si post consecrationem recordetur Sacerdos se aliquid comedisse aut bibisse debet nihilominus progredi & sacrificium perficere, quia propter reuerentiam Sacramenti & integritatem sacrificij magis obligat præceptum diuinum de perficiendo sacrificio quam Ecclesiasticum de obseruando ieiunio.

Can. nihil C. 7. quæst. 1. Tertius casus, si post sumptam calicis ablutionem aut purificationem necesse sit reliquias in eodem sacrificio consecratas, quæ fortè inveniuntur, sumere.

Quartus, si Eucharistia nisi statim sumatur, vel incendio absumenda sit, ut in sacrilegias manus infidelium, aut hæreticorum deuentura: debet tunc à Sacerdote, vel si is non adsit à Clerico vel laico quamuis non ieiunans cum timore & reuerentia sumi, Sif.

§. 8. Extra casus iure permisos, & absque expressa licentia à Summo Pontifice, Episcopo Diocesano aut eiusdem Vicario, in scriptis obtenta, nullus Sacerdos vno die duas Missas celebrare debet sub pœna peccati mortalis, nec quisquam opinetur ad duas Missas vna die celebrandas consuetudinem sine Apostolica, vel Episcopali Diocesana facultate sibi suffragari posse, eademque lege Missæ siccæ, in quibus Corpus Domini nec consecratur, nec sumitur, interdiciuntur ac penitus abrogantur.

l. sufficit de consecr. dist. 1. c. Consultum isti de celebr. Missarum.

§. 9. Quando per vnum eundemque Sacerdotem plures celebrantur Missæ tunc hausto diligentius sanguine ex calice in aliquo Scypho mundo statim abluendi sunt digiti, non autem in calice, vt vinum ablutionis fiat consecrationis materia. Cæterum hæc ablutio digitorum, si non sumatur à Celebrante in vltima Missa, sumi debet ab alio qui sit ieiunus, vel in Sacrarium fundenda erit. Quod etiam nota pro ablutione digitorum quæ fieri debet in Communione populi extra Missam.

§. 10. Quando Hostia consecrata ex Monstrantia sumenda erit à Sacerdote, id semper in sacrificio Missæ fieri debet post sumptionem sanguinis.

TITLVS X.

De defectibus in ministerio ipso occurrentibus.

1. POSSUNT etiam defectus occurrere in ministerio ipso, si aliquid ex requisitis ad illud desit: vt si celebretur in loco non sacro vel non deputato ab Episcopo, vel in Altari non consecrato, vel tribus mappis non cooperto: si non adsint luminaria cerea: si non sit tempus debitum Celebrandi, quod est ab aurora vsque ad meridiem communiter: si Celebrans saltem Maturinum cum Laudibus non dixerit: si omittat aliquid ex vestibus Sacerdotalibus: si vestes sacerdotales & mappæ non sint ab Episcopo vel ab alio hanc habente potestatem benedictæ: si non adsit

Clericus, vel alius deseruiens in Missa, vel ad
 qui deseruire non debet, vt mulier: si non ad
 Calix cum Patena conueniens, cuius cuppa de
 bet esse aurea, vel argentea, vel stannea, si Cor
 poralia non sint munda, quæ debent esse ex lino
 nec serico in medio ornata, & ab Episcopo vel
 ab alio hanc habente potestatem benedicta, vt
 etiam superius dictum est: si celebrat capite coo
 pecto sine dispensatione: si non adsit Missale, licet
 memoriter sciret Missam, quam intendit di
 cere.

2. Si Sacerdote Celebrante violetur Ecclē
 sia ante Canonem, dimittatur Missa: si post Ca
 nonem, non dimittatur. Si timeatur incursus
 hostium, vel alluionis, vel ruina loci vbi cele
 bratur, ante consecrationem dimittatur Missa,
 post consecrationem verò Sacerdos accelerare
 poterit summptionem Sacramenti, omissis omni
 bus alijs.

3. Si Sacerdos ante consecrationem graui
 ter infirmetur, vel in Syncopen inciderit, aut
 moriatur, prætermittatur Missa: si post con
 secrationem Corporis tantum, ante consecra
 tionem sanguinis, vel utroque consecrato id
 accidit, Missa per alium Sacerdotem expleatur
 ab eo loco, vbi ille desijt, & in casu necessitatis
 etiam per non ieiunum. Si autem non obierit,
 sed fuerit infirmus, ad eò tamen vt possit com
 municare, & non adsit alia Hostia consecrata,
 Sacerdos qui Missam supplet, diuidat Hostiam,
 & vnã partem præbeat infirmo, aliam ipse su
 mat. Si autem semiprolata forma Corporis ob
 ijt Sacerdos, quia non est facta consecratio, non
 est necesse vt Missa per alium suppleatur. Si ve
 rò obierit semiprolata forma sanguinis, tunc al
 ter prosequatur Missam, & super eundem repe
 rat integram formam ab eo loco *Simili modo post
 quam*

quam cœnatum est. Vel posset super alium Calicem præparatum integram formam proferre, & Hostiam primi Sacerdotis, & sanguinem à se consecratum sumere, ac deinde Calicem relictum sumi consecratum.

4. Si quis extra huiusmodi casus necessitatis, integra Sacramenta non sumserit, gravissimè peccat.

5. Si musca, vel aranea, vel aliquid aliud ceciderit in Calicem ante consecrationem, projiciat vinum in locum decentem, & aliud ponat in Calice, misceat parum aquæ, offerat ut supra, & prosequatur Missam: si post consecrationem ceciderit musca, aut aliquid eiusmodi, & fiat nausea Sacerdoti, extrahat eam, & lauet eum vino; finita Missa comburat, & combustio ac lotio huiusmodi in Sacrarium projiciatur. Si autem non fuerit ei nausea, nec vllum periculum timeat, sumat cum sanguine.

6. Si aliquid venenosum ceciderit in Calicem, vel quod prouocaret vomitum, vinum consecratum reponendum est in alio calice, & aliud vinum cum aqua apponendum de novo consecrandum: & finita Missa sanguis repositus in panno lineo vel stuppa tandem seruetur, donec species vini fuerint desiccatae, & tunc stuppa comburatur, & combustio in Sacrarium projiciatur.

7. Si aliquod venenatum contigerit hostiam consecratam, tunc alteram consecret, & sumat eodem modo quo dictum est, & illa seruetur in tabernaculo loco separato, donec species corrumpantur, & corrupta deinde mittantur in Sacrarium.

8. Si sumendo sanguinem, particula remanserit in Calice, digno ad labium Calicis eam adducat, & sumat ante purificationem vel infundat vinum & sumat.

9. Si Hostia ante consecrationem inueniatur fracta, nisi populo euidenter appareat, talis Hostia consecratur; si autem scandalum populo esse possit, alia accipiarur, & offeratur quod si illius Hostiæ iam erat facta oblatio, eam post ablationem sumat. Quod si ante oblationem Hostia appareat confraeta, accipiarur altera integra, si citra scandalum, aut longam moram fieri poterit.

10. Si propter frigus, vel negligentiam Hostia consecrata dilabatur in Calicem, propterea nihil est reiterandum, sed Sacerdos Missam prosequatur, faciendo cæremonias & signa consueta cum residua parte Hostiæ, quæ non est madefacta sanguine, si commodè potest. Si verò tota fuerit madefacta, non extrahat eam, sed omnia dicat omittendo signa, & sumat pariter corpus & sanguinem signans se cum Calice, & dicens: *Corpus & Sanguis Domini nostri, &c.*

11. Si in hyeme Sanguis congeletur in Calice, inuoluatur Calix pannis calefactis: si id non proficeret, ponatur in feruenti aqua prope Altare, dummodo in Calicem non intret, donec liquefiat.

12. Si per negligentiam aliquid de sanguine Christi ceciderit, si quidem super terram, seu super tabulam, lingua lambatur; cinis verò in Sacrarium recondatur. Si verò super lapidem Altaris ceciderit, sorbeat Sacerdos stillam, & locus bene abluatur, & ablutio in Sacrarium projiciatur. Si super linteum Altaris, & ad aliud linteum stilla pervenerit; si usque ad tertium; linteamina ter abluantur ubi stilla ceciderit, Calice supposito, & aqua ablutio in Sacrarium projiciatur. Quòd si in ipso solum Corporali, aut si in vestibus ipsis Sacerdotalibus ceciderit, debet similiter abluì, & ablutio in Sacrarium projici. Si in substrato

Substrato pedibus panno, vel tapeto, bene abluatur, vt supra.

13. At si contingat torum Sanguinem post consecrationem effundi, si quidem aliquid vel parum remansit, illud sumatur, & de effuso reliquo Sanguine fiat, vt dictum est. Si verò nihil omninò remansit, ponat iterum vinum & aquam, & consecret ab eo loco. *Simili modo postquam cœnatum est, factâ tamen prius Calicis oblatione, vt supra.*

14. Si Sacerdos euomat Eucharistiam, si species integræ appareant, reuerenter sumantur, nisi nausea fiat; tunc enim species consecratæ cautè separentur, & in aliquo loco reponantur, donec corrumpantur, & postea in Sacrarium projiciantur. Quod si species non appareant, comburatur vomitus & cineres in Sacrarium mittantur.

15. Si Hostia consecrata, vel aliqua eius particula dilabatur in terram, reuerenter accipiat, & locus vbi cecidit, mundetur, & aliquantum abradatur, & puluis seu abrasio huiusmodi in Sacrarium immittatur, si ceciderit extra Corporale in mappam, seu alio quouis modo in aliquod linteum, mappa vel linteum huiusmodi diligenter lauetur, & lotio ipsa in Sacrarium effundetur.

16. Possunt etiam defectus in ministerio ipso occurrere, si Sacerdos ignoret ritus & Cere monias ipsas in eo servandas: de quibus omnibus in superioribus Rubricis copiosè dictum est.

ANNOTATIONES.

§. I. Numerantur in hac Rubrica, numero primo, quatuordecim casus grauiores in quibus, vt plurimum accidit peccatum mortale si fiat contra regulas, hoc loco positas, nisi excuset ignorantia vel obli- *Azor. lib. 10 cap. 26. q. 6.*
uio Ratio est, quia Consilium Tridentinum *sess. 22. &*
Pius V. initio Missalis hoc tradit, vt secundum ritum,
normam

normam & modum à se traditum Missam decantent omnes, ac legant. Vnde non licet mutare hunc ordinem Missæ. omittendo aliquid quod pertineat ad integrum Missæ ritum, multo vero minus addere licet quidquam, quod expressius cautum est in Concilio Tridentino & prædicta Bulla Pij quinti.

Azor lib 10 cap. 17. q. 11. §. 2. De rebus an sint benedictæ, necne, non tenetur semper omnis Sacerdos interrogare, sed quando probabiliter dubitatur, vel sit superior loci. Paramæta quæ non possunt esse amplius vsui Ecclesiasticis rebus comburenda sunt, minimè ad profanos vsus applicanda.

Suarez disp. 25. sect. 7. §. 3. Si dubitatur de consecratione Hostiæ, incipitur à Canone, & sub conditione mente retentâ consecratur, vel aliam (quod melius est) consecret Hostiam,

Henr. q. lib. 9. cap. 41. & priorem sumat post sumptionem Sanguinis. Quod si Sacerdos obierit post sumptionem Hostiæ tantum, tunc alter sumat tantum Sanguinem qui remansit.

§. 4. Species à fulmine tactæ, venenatæ censentur, & ideo licet, earum sumptionem omittere, & alias consecrare earum loco.

§. 5. Si aliquid de Christi Sanguine ceciderit, primo seruentur quæ Rubrica præscribit hoc titulo numero 12. Secundo aduertendum est, multa esse antiquata per hanc Rubricam, ex ijs quæ S. Pius hac de re statuerat; cuiusmodi sunt abscissio vestium, & combustio; intra Altare combustorum repositio, sumptio lotionis. Panæ quoque non sunt in vsu, sed imponendæ sunt à superiore, nec vllam tenetur Sacerdos subire, nisi impositam. Tertio, aliqua adduntur in Rubrica de quibus Pius non meminit, vt quando cadit super vestes Sacerdotis pannum, & tapete substratum, nempe quod hæc debeant abluï, & lotio in Sacrarium proijci. Quod si cadat Sanguis super barbam, barba debet pluries abluï, & lotio in Sacrarium proijci.

Bonac. 1077. 1. fol. 151. n. 10.

Gallantus part 3. tit. 10 num. 25.

§. 6. In casu dubio hostiæ consecratæ, quæ reperitur apud veneficum, seu sacrilegium, aut circa Altare vbi proximè fuit celebratum: aut quando particula patenæ parti posteriori ita fixè hæret, vt subeat suspicio de consecratis in præcedenti Missa particulis eam vnâ esse posse; in his casibus nulla solemnitas est adhibenda luminarium, sed huiusmodi hostia adoranda erit sub conditione, reseruanda & sumenda in aliqua Missa ante Calicis abluionem. Quod si fortè talis sit vt nauseam pariat, seruanda est decen-

ter,

ter, donec corrumpantur species, & comburantur.
§. 7. Sacrarium, de quo sæpius in Rubricis fit mentio, est piscina Sacra seu locus in quo aqua lotionis rerum Sacrarum, aliaque fundenda sunt; ideoque in omnibus Ecclesijs habendum; in quibus verò necdum habetur necessario construendum esset; quia vix aliqua Ecclesia illo carere potest.

§. 8. Si Sacerdos omittit aliquid de rubricis primi ordinis vt *Gloria in excelsis*, *Credo*, *Commemoratione de Sancto*, & *eiusmodi*, & recordetur in progressu Missæ, non debet repetere, nec regredi; commemoratione autem de Sancto debet addere inter Orationes secretas, & post Communionem, licet inter Collectas eam omiserit, si opportunè recordetur, inter vltimas non est dicenda si neq; inter secretas dicta; sed in Sacristia post depositas vestes supplenda. Si verò aliquid omittat de Rubricis secundi generis quæ respiciunt ritum seruandum in Celebratione Missæ de suo genere mortale est omittere, quia Concilium Tridentinum *sess. 12.* & Pius quintus in Bulla Missalis expressè præcipiunt, obseruari etiam ritus secundi ordinis; ex lenitate tamen materia, vel inaduerentia, vel obliuione, posset esse veniale, si quid omittitur. Gravius autem est, si quid addatur, quàm si omittatur.

§. 9. Non tamen addit ille contra Rubricas, qui officium recitans aliud, Missam deinde celebrat more Ecclesiæ in qua celebrat; vbi fortè dicitur *Credo*, vel, *Gloria in excelsis* quæ non dicuntur extra eam, imò tenetur celebrare ibidem pro ratione festi, alioquin esset alijs admirationi, si festo non inferuaret in propria Ecclesiâ pro qualitate Festi; quod tamen intelligendum de Missa pro omnibus approbata.

§. 10. Quod si quis adderet, vel detraheret ex Cærimonijs, etiam deuotionis causa, præsumens id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in Bulla Pij quinti dicitur *ne præsumant* quod sub mortali obligare videretur.

§. 11. Missa potest interrumpi, & discontinuari, ob aliquam causam, puta concionem, preces petendas pro defunctis, publicationes edictorum vel ad confessionem audiendam moribundi, custoditâ si opus est, interim ab alio Eucharistiâ, vel ad vngendum infirmum, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest.

Silueff. verb.
Missæ l. 9. 5.
§. 4. & 5.

Gauantus
part. 3. tit. 10.
num. 16.

Suarez disp.
24. sect. 2.

Gauantus
part. 3. tit. 10.
num. 16.

Molina in
instruct. Sa-
cerdot. tract.
3. c. 11. §. vlt.

Navarr. de
Hoy. Canon.
c. 16. nu. 69.
Henric. lib.
9 c. 30 n. 4.
Bonacina
de Euch. disp.
4. q. vlt. p. 110.

PARS 2. num. 60